

Mladá filozofia 2026: Na pomedzí umenia filozofie a filozofie umenia

7. máj 2026, Filozofický ústav SAV, v. v. i., Bratislava

This work is licensed under a Creative Commons
Attribution-NonCommercial 4.0 International Public License.

Dňa 7. mája 2026 sa na Filozofickom ústave SAV, v. v. i., v Bratislave uskutočnil už XXI. ročník medzinárodnej konferencie Mladá filozofia, s podtitulom Na pomedzí umenia filozofie a filozofie umenia. Tohtoročná téma umožnila uvažovať o filozofii a umení v širších súvislostiach: cez tvorivosť, jazyk, literatúru, telesnosť aj otázku existencie. Príspevky zároveň ukázali, že nejde iba o problém estetiky, ale aj o širšiu reflexiu filozofie.

Podujatie nadviazalo na dlhoročnú tradíciu konferencie Mladá filozofia, ktorá vytvára priestor najmä pre doktorandov, doktorandky a mladých vedeckých pracovníkov a pracovníčky. Umožňuje im predstaviť vlastné témy, diskutovať o nich v medzinárodnom prostredí a konfrontovať rôzne metodologické, tematické aj interpretačné prístupy.

Konferenciu otvorili Michal Chudý, Dominik Kulcsár a Jon Stewart, ktorí privítali zúčastnených a predstavili tematický rámec podujatia. Úvodnú plenárnu prednášku predniesol Maciej Kaluža z Krakow University of Economics. Jeho prednáška *The Art of Accepting Failure: Philosophy as a Practice of Intellectual Humility* vystihla ducha celej konferencie. Filozofiu predstavil nie ako priestor definitívnych odpovedí, ale ako prax, ktorá si vyžaduje otvorenosť, sebareflexiu a schopnosť prijať vlastnú omylnosť. Zlyhanie predstavil nie ako oslabenie filozofického myslenia, ale ako jeho produktívnu súčasť, spätú s neistotou, limitmi poznania a prehodnocovaním vlastných úvah.

Na plenárnu prednášku nadviazali príspevky rozvíjajúce tému filozofie a umenia z viacerých perspektív. Inna Gerasymenko z University of Potsdam vo svojom príspevku *The Birth of Philosophy from the Spirit of Language: Morphological Insight as the Art of Philosophizing* otvorila otázku vzťahu filozofického

myslenia a jazyka. Jej vystúpenie ukázalo, že jazyk nie je iba nástrojom vyjadrovania hotových myšlienok, ale môže byť priamo miestom ich vzniku.

Antickej filozofii sa venoval Dominik Novosád z Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave v príspevku *Philosophy as Lived Practice and Biographical Commemoration in Seneca's Epistle 30*. Filozofiu predstavil ako žitú prax, ktorá sa nevyčerpáva v teoretickej argumentácii, ale súvisí so spôsobom života, pamäťou a biografickým sprostredkovaním filozofickej skúsenosti.

Na existenciálnu rovinu filozofie nadviazal Thiago Ehrenfried Nogueira z Prešovskej univerzity v Prešove s príspevkom *How to master existence?* Vychádzajúc z Heideggerovej fundamentálnej ontológie sa zameral na ľudskú existenciu ako spôsob bytia, ktorý nemožno redukovať na predmet teoretického poznania ani technického ovládnutia. Filozofiu tak uchopil ako reflexiu podmienok ľudského bytia.

Výraznú časť konferencie tvorili príspevky venované estetike, metafilozofii a vzťahu filozofie k iným formám poznania. Dimitar Ganev z Filozofického ústavu SAV vystúpil online s príspevkom *On Learning to Judge: Aesthetic Judgment and Epistemic Virtue*, v ktorom sa venoval estetickému hodnoteniu prostredníctvom rámca epistemológie cností. Estetické hodnotenie sa v jeho výklade ukázalo ako činnosť, ktorá si vyžaduje pozornosť, otvorenosť a kultiváciu vlastného poznávania. Lukáš Šprto z Univerzity Komenského v Bratislave následne v príspevku *Umenie filozofie a formy metafilozofie* otvoril otázku, ako možno chápať filozofiu samotnú. Je filozofia vedou, umením, spôsobom písania alebo špecifikou praxou myslenia? Príspevok ukázal, že tieto možnosti sa nemusia vylučovať, ale môžu tvoriť rôzne podoby metafilozofickej reflexie.

Dôležitým motívom konferencie bol aj vzťah filozofie a literatúry. Ema Žugecová z Ústavu svetovej literatúry SAV v príspevku *The Folktale as a Vehicle of Philosophical Concepts* ukázala, že ľudová rozprávka nemusí byť iba literárnym alebo folklórnym materiálom, ale môže slúžiť aj ako nositeľka filozofických otázok. Rozprávky tak možno chápať ako médium artikulácie filozofických pojmov, aj ako osobitý spôsob uchopenia sveta. Dávid Halada, taktiež z Ústavu svetovej literatúry SAV, sa v príspevku *Epistemological Uncertainty as a Narrative Device in House of Leaves (2000) by Mark Z. Danielewski* zameral na epistemologickú neistotu ako naratívny princíp. Jeho analýza ukázala, že literatúra dokáže neistotu nielen tematizovať, ale aj formálne vytvárať a prenášať na čitateľa. Literárny text sa tak stáva priestorom priamej skúsenosti nevedenia a dezorientácie.

Historicko-filozofický pohľad na prepojenie filozofie, literatúry a žurnalistických žánrov priniesol Michal Chudý z Filozofického ústavu SAV v príspevku *Sartre and His Cuban Existentialist Heroes*. Venoval sa Sartrovej sérii reportáží *Ouragan sur le sucre* z Kuby v roku 1960, pričom spochybnil ich zjednodušené čítanie ako socialistickej či Castrovskej propagandy. Namiesto toho ich predstavil ako súčasť Sartrovej existencialistickej tradície a zameral sa na obraz kubánskych revolucionárov ako „existencialistických hrdinov“.

Záverečná časť konferencie otvorila témy súčasného umenia, environmentálnej krízy a telesnosti. Klaudia Kováčová z Katedry filozofie FF UPJŠ v Košiciach v online príspevku *V tieni environmentálnej krízy: Literatúra ako priestor transformácie úzkosti* predstavila klimatickú úzkosť nielen ako odpoveď na environmentálny kolaps, ale aj prejav citlivosti voči environmentálnej spravodlivosti. V nadväznosti na filozofiu, literatúru a ekofeministický rámec uchopila filozofiu ako možný zdroj kolektívneho, eticky motivovaného konania. Sára Jeľeňová z Univerzity Komenského v Bratislave sa v príspevku *Vznešené v súčasnom umení: medzi skúsenosťou a reprezentáciou* venovala vznešenému ako skúsenosti limitov reprezentácie. V nadväznosti na Kanta a Lyotarda ukázala, že v súčasnom umení sa vznešené viaže najmä na technologické, mediálne a konštruované prostredia, v ktorých sa tematizujú hranice zobraziteľnosti.

Konferenciu uzavrela Gabriela Lőrinc z Katedry filozofie FF UPJŠ v Košiciach s príspevkom *Telo ako podmienka filozofického myslenia: k feministicko-fenomenologickému chápaniu „umenia filozofovať“*. Vo svojom vystúpení sa zamerala na telesnosť filozofického subjektu z feministicko-fenomenologickej perspektívy, ktorá prináša nový pohľad na subjekt, ale aj na samotné „umenie filozofovať“. Nejde tu o odtelesnenú, abstraktnú činnosť, ale žitú a telesne ukotvenú prax.

Tohtoročná Mladá filozofia ukázala, že vzťah filozofie a umenia nemožno zúžiť iba na oblasť estetiky. Jednotlivé príspevky tento vzťah reflektovali cez otázky tvorivosti, jazyka, literatúry, existencie, telesnosti, skúsenosti či environmentálnej citlivosti. Do popredia sa tak dostala filozofia ako otvorený spôsob premýšľania a porozumenia svetu. XXI. ročník konferencie potvrdil, že Mladá filozofia zostáva miestom odbornej diskusie, tematickej rozmanitosti a vzájomnej výmeny myšlienok medzi mladými výskumníkmi a výskumníčkami.

Gabriela Lőrinc